

مجموعه پژوهش‌های کاربردی (۱۰)

ارزیابی حوزه‌های تأثیرگذار یارانه‌های نشر

زیر نظر: علی اصغر سیدآبادی

نویسنده: خسرو طالب‌زاده

دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی

معاونت امور فرهنگی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

زمستان ۱۳۹۶

سرشناسه: طالب‌زاده، خسرو، ۱۳۳۸ -

عنوان و نام پدیدآور: ارزیابی حوزه‌های تأثیرگذار یارانه‌های نشر/نویسنده: خسرو طالب‌زاده؛ زیرنظر علی اصغر سیدآبادی؛ دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی، معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

مشخصات نشر: تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۴۳۸ ص: جدول.

فروست: خانه کتاب؛ ۶۱۴.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۴۴۱-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: نشر و ناشران - ایران - یارانه - ارزشیابی

موضوع: Publishers and publishing - Iran - Subsidies - Evaluation

موضوع: نشر و ناشران - ایران - سیاست دولت - ارزشیابی

موضوع: Publishers and publishing - Iran - Government policy - Evaluation

موضوع: کتاب - ایران - صنعت و تجارت - قرن ۱۴

موضوع: Book industries and trade - Iran - 20th century

موضوع: کتاب - ایران - صنعت و تجارت - نمایشگاه‌ها - ارزشیابی

موضوع: Book industries and trade - Iran - Exhibitions - Evaluation

موضوع: نشر و ناشران - ایران - قرن ۱۴

موضوع: Publishers and publishing - Iran - 20th century

شناسه افزوده: سیدآبادی، علی اصغر، ۱۳۸۰ -

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۴۴۱/۵۰/۲۵۰ Z

رده‌بندی دیویی: ۰۷۰/۵۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۵۱۳۰۲

خانه کتاب

۶۱۲

عنوان: ارزیابی حوزه‌های تأثیرگذار یارانه‌های نشر - مجموعه پژوهش‌های کتابخانه (۱۰)

زیرنظر: علی اصغر سیدآبادی

نویسنده: خسرو طالب‌زاده

باهمکاری: ابراهیم حیدری، مهدی حشمتی

ناشر: مؤسسه خانه کتاب

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بها: ۸۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۴۴۱-۵

طراح جلد: علیرضا کرمی

صفحه‌آرایی: عسگر ابراهیمی

ناظر چاپ: رحمان کیانی

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، بین صبا و فلسطین جنوبی، پلاک ۱۰۸۰، مؤسسه خانه کتاب

تلفن: ۸۸۳۴۲۹۸۵

فهرست

۱۱	سخن آغازین
۱۳	پیش‌گفتار
۱۵	مقدمه و طرح مسئله
۱۶	اهداف تحقیق
۱۶	پرسش‌های تحقیق
۱۶	روش تحقیق
۱۸	فرایند تحقیق
۱۸	ادبیات تحقیق
۱۸	الف) کتاب
۲۴	ب) پژوهش
۲۵	ج) مقاله
۳۱	فصل اول: تعاریف و مفاهیم
۳۳	سیاست‌گذاری فرهنگی چیست؟
۳۳	تعاریف سیاست‌گذاری فرهنگی
۳۷	موضوعات سیاست‌گذاری فرهنگی
۳۷	مبانی نظری نسبت دولت و فرهنگ
۳۸	۱. حد وظایف و اختیارات دولت
۳۸	۲. حد اختیارات نهادهای بخش خصوصی
۳۹	۳. قوانین و مقررات فرهنگی
۳۹	۴. روش‌ها و سازوکارهای حمایتی
۴۱	ابزارهای سیاست فرهنگی
۴۱	تعریف و گونه‌های سیاست‌های حمایتی (یارانه)
۴۵	طراحی راهبرد حمایتی معاونت امور فرهنگی
۴۹	فرایند و مراحل طراحی سیاست‌گذاری حمایتی معاونت امور فرهنگی

تعیین شاخص‌های طراحی توسعه نشر کتاب و کتاب‌خوانی..... ۵۶

فصل دوم: تحلیل تحولات محیطی و عوامل مؤثر بر سیاست‌های حمایتی نشر

کتاب از سال ۵۸ تا ۹۴.....	۶۱
درآمد نظری.....	۶۳
بررسی سیاست‌ها و تحولات محیطی دولت‌ها در حوزه نشر کتاب.....	۶۴
دوره انقلاب تا شکل‌گیری جمهوری اسلامی (۱۳۵۷ تا ۱۳۶۰).....	۶۴
سیاست حمایتی در سال‌های ۵۷ تا ۶۰.....	۷۳
دوره جنگ (۶۱ تا ۶۸).....	۷۴
تحلیل آماری وضعیت کتاب در دوره سال‌های ۶۱ تا ۶۸.....	۷۴
سیاست حمایتی.....	۸۰
دوره دولت سازنسی (۶۱ تا ۷۶).....	۸۲
تحلیل آماری وضعیت کتاب در دوره ۶۹ تا ۷۶.....	۸۲
سیاست‌های حمایتی.....	۸۹
دوران دولت اصلاحات (۷۶ تا ۸۴).....	۹۱
سیاست‌های حمایتی.....	۹۷
دوره دولت احمدی‌نژاد (۸۴ تا ۹۲).....	۹۷
تحلیل آماری وضعیت کتاب در سال‌های ۸۴ تا ۹۲.....	۹۹
سیاست حمایتی.....	۱۰۶
تأثیر کتاب‌های کمک‌آموزشی بر وضعیت کتاب.....	۱۰۷
بررسی آماری روند وضعیت کتاب بعد از انقلاب اسلامی تاکنون.....	۱۰۸
نتایج بخش دو فصل نخست تحقیق.....	۱۱۰
ملاحظات اسناد بالادستی.....	۱۱۱
۱. نقشه مهندسی فرهنگی.....	۱۱۱
۲. سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴.....	۱۱۲
۳. سند سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.....	۱۱۳
۴. آموزه‌های کلان و ره‌آوردهای راهبردی برنامه وزیر.....	۱۱۳
الف) شاخص‌های منتج از تجربه عملی و اسناد بالادستی گذشته.....	۱۱۵
ب) شاخص‌های منتج از مبانی نظری و علمی.....	۱۱۵
ج) شاخص اقتضایی؛ سیاست‌گذاری پروه‌ای در برابر سیاست‌گذاری پروژه‌ای.....	۱۲۰
فصل سوم: ارزیابی سیاست حمایتی خرید کتاب.....	۱۲۳
درآمد نظری.....	۱۲۵

۱۲۶	پرسش‌های تحقیق
۱۲۶	روش ارزیابی
۱۲۶	اهداف رسمی سیاست خرید کتاب
۱۲۹	روش خرید کتاب
۱۳۸	یافته‌های جداول و نمودارها
۱۴۰	بررسی میزان تأثیر خرید کتاب بر گردش مالی تولید کتاب
۱۴۲	رویکرد و گرایش خرید کتاب
۱۴۴	ارزیابی دیدگاه‌ها
۱۴۵	الف) نقاط قوت
۱۴۵	ب) نقاط ضعف
۱۴۶	ج) ظرفیت
۱۴۶	د) چالش‌ها
۱۴۸	طراحی سیاست نوین خرید کتاب و پیشنهادها
۱۵۰	تجدید سازمان و روش خرید کتاب
۱۵۰	فصل چهارم: بررسی تحلیلی سیاست - انتی بن کتاب
۱۵۵	درآمد نظری
۱۵۷	مقدمه
۱۵۷	بررسی اسناد بالادستی
۱۶۱	جایگاه بن کتاب در نظام پرداخت یارانه‌ها
۱۶۱	اهداف توزیع بن کتاب
۱۶۲	بررسی و تحلیل آماری عملکرد بن کتاب
۱۶۴	تأثیر یارانه بر سویه‌های عرضه و تقاضا
۱۶۶	تأثیر بن کتاب در نمایشگاه بین‌المللی کتاب
۱۶۸	توزیع بن کتاب در نمایشگاه بین‌المللی کتاب در سال ۹۵
۱۶۹	ارزیابی بن مشارکتی
۱۷۰	رسوب پول در حساب بانک عامل
۱۷۰	نسبت توزیع یارانه بن کتاب بر حسب ناشران
۱۷۳	بررسی توزیع بن دانشجویی بر حسب استان‌ها
۱۷۷	ارزیابی توزیع بن کتاب از نگاه کارشناسان و ناشران
۱۸۰	ارزیابی نهایی سیاست حمایتی توزیع بن کتاب
۱۸۱	طراحی سیاست نوین بن کتاب و پیشنهادها
۱۸۳	سیاست‌گذاری نوین برای بن مشارکتی

فصل پنجم: ارزیابی سیاست حمایتی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۱۸۵

مقدمه ۱۸۷

نمایشگاه کتاب در تهران ۱۸۹

نمایشگاه کتاب در جمهوری اسلامی ۱۸۹

ارزیابی برگزاری نمایشگاه کتاب تهران ۱۹۵

ارزیابی ساختاری و سازمانی نمایشگاه ۱۹۵

بررسی دو دیدگاه دربارهٔ نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۲۰۰

ارزیابی اجرا و عملکرد ۲۰۲

ارزیابی کمی: کیفیت مشارکت مردم در نمایشگاه کتاب تهران ۲۰۵

ارزیابی کیفی: مصارف مالی ۲۰۸

ارزیابی دیدگاه ناشران: صاحب‌نظران ۲۱۰

نتیجه‌گیری و ارزیابی نهایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۲۱۵

طراحی سیاست نوین نمایشگاه کتاب و پیشنهادها ۲۱۶

سیاست‌گذاری کلان نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۲۱۸

فصل ششم: ارزیابی نمایشگاه کتاب استانی ۲۱۹

درآمد نظری ۲۲۱

سابقهٔ نمایشگاه استانی ۲۲۱

بررسی اهداف نمایشگاه کتاب استانی ۲۲۲

ارزیابی عملکرد نمایشگاه کتاب استانی ۲۲۳

عملکرد نمایشگاه کتاب استانی ۲۲۶

یافته‌های نمودارها و جداول ۲۳۸

تأثیر برگزاری نمایشگاه‌ها بر فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی استان ۲۴۱

استان فارس در مقیاس بزرگ ۲۴۱

بررسی تأثیر نمایشگاه در استان یزد در مقیاس کوچک ۲۴۵

مقایسهٔ میان تولید کتاب با فروش کتاب در نمایشگاه‌های استان‌ها ۲۴۸

ارزیابی هزینه‌های برگزاری نمایشگاه‌های استانی ۲۵۰

مقایسهٔ فروش نمایشگاه کتاب استانی با هزینه‌های نمایشگاه ۲۵۱

ارزیابی دیدگاه ناشران و صاحب‌نظران ۲۵۲

مزایای نمایشگاه‌های کتاب استانی ۲۶۰

معایب نمایشگاه‌های کتاب استانی ۲۶۰

جمع‌بندی ارزیابی دیدگاه ناشران و صاحب‌نظران دربارهٔ برگزاری نمایشگاه استانی ۲۶۱

۲۶۱	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری نهایی
۲۶۲	طراحی سیاست نوین نمایشگاه کتاب و پیشنهادها
۲۶۵	فصل هفتم: ارزیابی سیاست حمایتی توسعه نشر بین‌الملل
۲۶۷	درآمد نظری
۲۶۸	اهداف توسعه نشر بین‌الملل
۲۷۰	ارزیابی عملکرد
۲۷۰	حضور در نمایشگاه‌های خارجی
۲۷۱	بررسی کمی و کیفی حضور در نمایشگاه‌های خارجی
۲۷۲	ارزیابی عملکرد حضور در نمایشگاه‌های جهانی کتاب
۲۷۹	ارزیابی دیدگاه سران و کارشناسان
۲۸۶	نتیجه ارزیابی ناشران و کارشناسان
۲۸۷	نتیجه سیاست حمایتی حضور در نمایشگاه‌های خارجی کتاب
۲۸۹	ارزیابی طرح حمایت ارتجاعی و انتشار کتاب ایران در بازارهای جهانی
۲۹۲	ارزیابی عملکرد
۲۹۵	۱. ارزیابی عملکرد صادرات فرهنگی کشور
۳۰۹	۲. نتیجه ارزیابی توسعه نشر بین‌الملل
۳۱۲	طراحی سیاست نوین توسعه نشر بین‌الملل کتاب و پیشنهادها
۳۱۳	نتیجه‌گیری
۳۱۵	فصل هشتم: ارزیابی سیاست حمایتی اعطای تسهیلات وام بانکی
۳۱۷	درآمد نظری
۳۱۷	بررسی اهمیت و انواع تسهیلات بانکی
۳۲۲	تجربه جهانی
۳۲۶	ارزیابی دیدگاه ناشران درباره فواید و مضرات تسهیلات بانکی
۳۲۶	فواید و مزیت‌های اعطای وام کم‌بهره به ناشران
۳۲۹	زبان‌ها
۳۲۹	نتیجه ارزیابی اعطای تسهیلات وام بانکی
۳۳۰	طراحی سیاست نوین نمایشگاه کتاب و پیشنهادها
۳۳۳	فصل نهم: ارزیابی سیاست حمایتی جوایز ادبی
۳۳۵	درآمد نظری
۳۳۶	پیشینه جهانی برگزاری جوایز ادبی
۳۴۱	جایزه‌های ادبی در ایران

۳۴۵	جایزه‌های ادبی معاونت امور فرهنگی
۳۴۵	بخش اول: جایزه ادبی پروین اعتصامی
۳۵۷	تحلیل عملکرد جایزه ادبی پروین اعتصامی
۳۶۰	ارزیابی نهایی جایزه ادبی پروین اعتصامی
۳۶۰	تحلیل شاخص‌های عملیاتی درمورد جایزه ادبی پروین اعتصامی
۳۶۲	بخش دوم: جایزه جلال آل احمد
۳۷۲	ارزیابی جایزه ادبی جلال آل احمد
۳۷۷	ارزیابی جایزه جلال آل احمد از نگاه کارشناسان
۳۸۴	تحلیل و ارزیابی دیدگاه‌های کارشناسان و ناشران
۳۸۵	نقد ادب و روش برگزاری جایزه جلال آل احمد
۳۸۷	تغییرات در روند اجرای جایزه جلال آل احمد
۳۹۱	تحلیل شاخص‌های عملیاتی درمورد جایزه ادبی جلال آل احمد
۳۹۳	بخش سوم: جایزه شعر فجر
۳۹۳	ساختار سازمانی شعر فجر
۳۹۳	گزارش عملکرد جایزه شعر فجر سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۴
۴۰۴	ارزیابی کمی آثار برگزیده از حیث تعدید پ
۴۰۴	ارزیابی کیفی جایزه شعر فجر
۴۰۷	فعالیت‌های جنبی شعر فجر
۴۰۷	فعالیت حمایتی معاونت امور فرهنگی از شعر
۴۱۰	بررسی دیدگاه کارشناسان
۴۱۷	تحلیل شاخص‌های عملیاتی اثربخشی و عدالت درمورد جایزه شعر فجر
۴۱۸	بخش چهارم: کتاب سال جمهوری اسلامی
۴۱۸	درآمد نظری
۴۲۰	کتاب سال جمهوری اسلامی ایران
۴۳۴	وضعیت کتاب‌های سال به‌نسبت کتاب‌های چاپ اول
۴۳۵	ارزیابی جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران
۴۳۶	تحلیل شاخص عملیاتی اثربخشی و عدالت درمورد جایزه کتاب سال
۴۳۷	طراحی سیاست نوین جایزه‌های ادبی و پیشنهادها

سخن آغازین

پژوهش‌های کاربردی در دستگاه‌های دولتی ابزاری برای بهبود وضع موجود هستند. این پژوهش‌ها ضمن ارائه تصویری از گذشته، با بررسی ضعف‌ها و کاستی‌ها افق‌های جدیدی را پیش‌رویمان می‌گشایند.

با این حال، روند طولانی انجام پژوهش از یک‌سو و هزینه بالا، پیچیدگی و فاصله‌ای که میان پژوهش‌های علمی و آکادمیک با مسائل و مشکلات اجرایی وجود دارد، معمولاً مانع تبدیل پژوهش‌ها به متن‌های سیاسی یا برنامه‌های تأثیرگذار در سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی می‌شود.

تدوین گزارش‌های کارشناسی و راهبردی، راه میانه‌ای است که هم زمان را کوتاه‌تر می‌کند و هم به آسانی به متن‌های سیاستی و برنامه‌ریزی تبدیل می‌شود. گزارش کارشناسی و راهبردی اگرچه ادبیاتی نسبتاً غنی در کشورهای توسعه‌یافته دارد اما در کشور ما سازمان‌ها آشنایی چندانی با آن ندارند و اقبال چندانی به این شکل از گزارش‌ها ندارند.

با توجه به این کاستی، دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی در سال گذشته با استفاده از تجربه‌های ملی و جهانی، تدوین گزارش‌های کارشناسی و راهبردی درخصوص مسائل فرهنگی حوزه معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را در دستور کار خود قرار داد.

این گزارش‌ها که توسط کارشناسان و متخصصان حوزه‌های مطالعاتی تهیه می‌شود به بیانی ساده و روشن مسائل مورد مطالعه را توضیح می‌دهند و رویکردهای سازمان در حل مشکل و راهکارهای پیشنهادی برای حل یا برون‌رفت از مشکل را مورد موشکافی قرار می‌دهند یا راه‌حل‌های جدیدی پیشنهاد می‌دهند و نتایج حاصله در اختیار ذی‌نفعان، تصمیم‌گیران و مدیران ذی‌ربط قرار می‌گیرد تا نقش مؤثری در انتخاب بهترین و مؤثرترین

راه‌ها باز کند.

آنچه ارائه می‌شود، یکی از گزارش‌هایی است که به عنوان پایه‌ای برای بحث و ارزیابی بیشتر تهیه شده است. این گزارش در کنار بررسی وضع فعلی به ارائه راهکارهایی برای حل مسائل می‌پردازد. بدیهی است با بحث و بررسی این متن و نقد پیشنهادهای ارائه‌شده، می‌توان به توافق درباره راهکارهای درست دست یافت و آن را به متن‌های سیاستی و برنامه‌ای تأثیرگذار در ساختارها تبدیل کرد.

با این هدف، نسخه‌هایی از این گزارش در دسترس مدیران، دست‌اندرکاران و ذی‌نفعان قرار می‌گیرد تا شروعی برای گفت‌وگویی سازنده در این حوزه باشد.

دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی